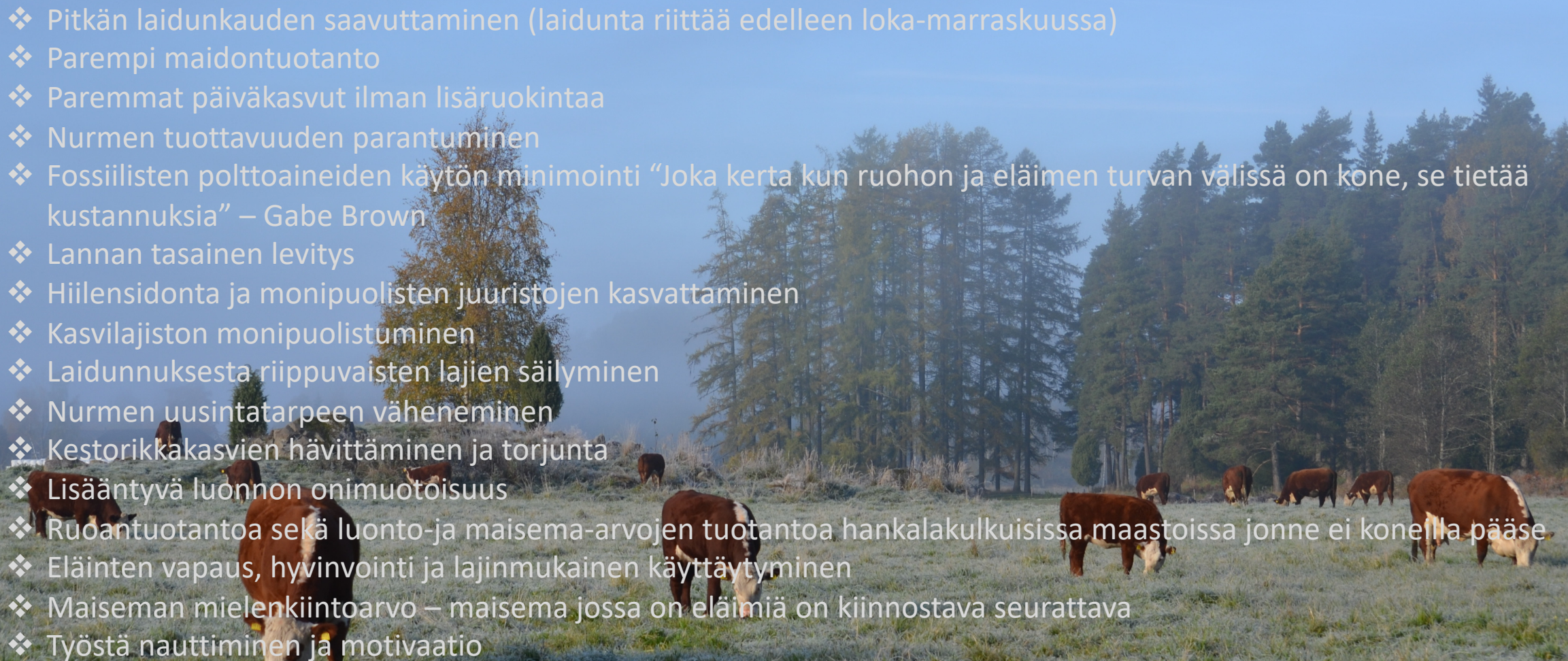

Rotaatiolaidunnus luonnonlaitumilla ja perinnebiotoopeilla

Johanna Jahkola

-
- ❖ Pitkän laidunkauden saavuttaminen (laidunta riittää edelleen loka-marraskuussa)
  - ❖ Parempi maidontuotanto
  - ❖ Paremmat päiväkasvut ilman lisäruokintaa
  - ❖ Nurmen tuottavuuden parantuminen
  - ❖ Fossiilisten polttoaineiden käytön minimointi “Joka kerta kun ruohon ja eläimen turvan välissä on kone, se tietää kustannuksia” – Gabe Brown
  - ❖ Lannan tasainen levitys
  - ❖ Hiilensidonta ja monipuolisten juuristojen kasvattaminen
  - ❖ Kasvilajiston monipuolistuminen
  - ❖ Laidunnuksesta riippuvaisten lajien säilyminen
  - ❖ Nurmen uusintatarpeen väheneminen
  - ❖ Kestorikkakasvien hävittäminen ja torjunta
  - ❖ Lisääntyvä luonnon onimuotoisuus
  - ❖ Ruoantuotantoa sekä luonto- ja maisema-arvojen tuotantoa hankalakulkuisissa maastoissa jonne ei koneilla pääse
  - ❖ Eläinten vapaus, hyvinvointi ja lajinmukainen käyttäytyminen
  - ❖ Maiseman mielenkiintoarvo – maisema jossa on eläimiä on kiinnostava seurattava
  - ❖ Työstä nauttiminen ja motivaatio

”The solutions to our problems in agriculture do not come from a box, bag or bottle. They come from our management.” Steve Kenyon

Yhteyttämisen maksimointi, paljaan maan minimointi. Vihreät lehdet ovat kuin aurinkopaneeleja joilla hyödynnetään ilmaista aurinkoenergiaa tuotantomme. Paljas maa ei tuota mitään.

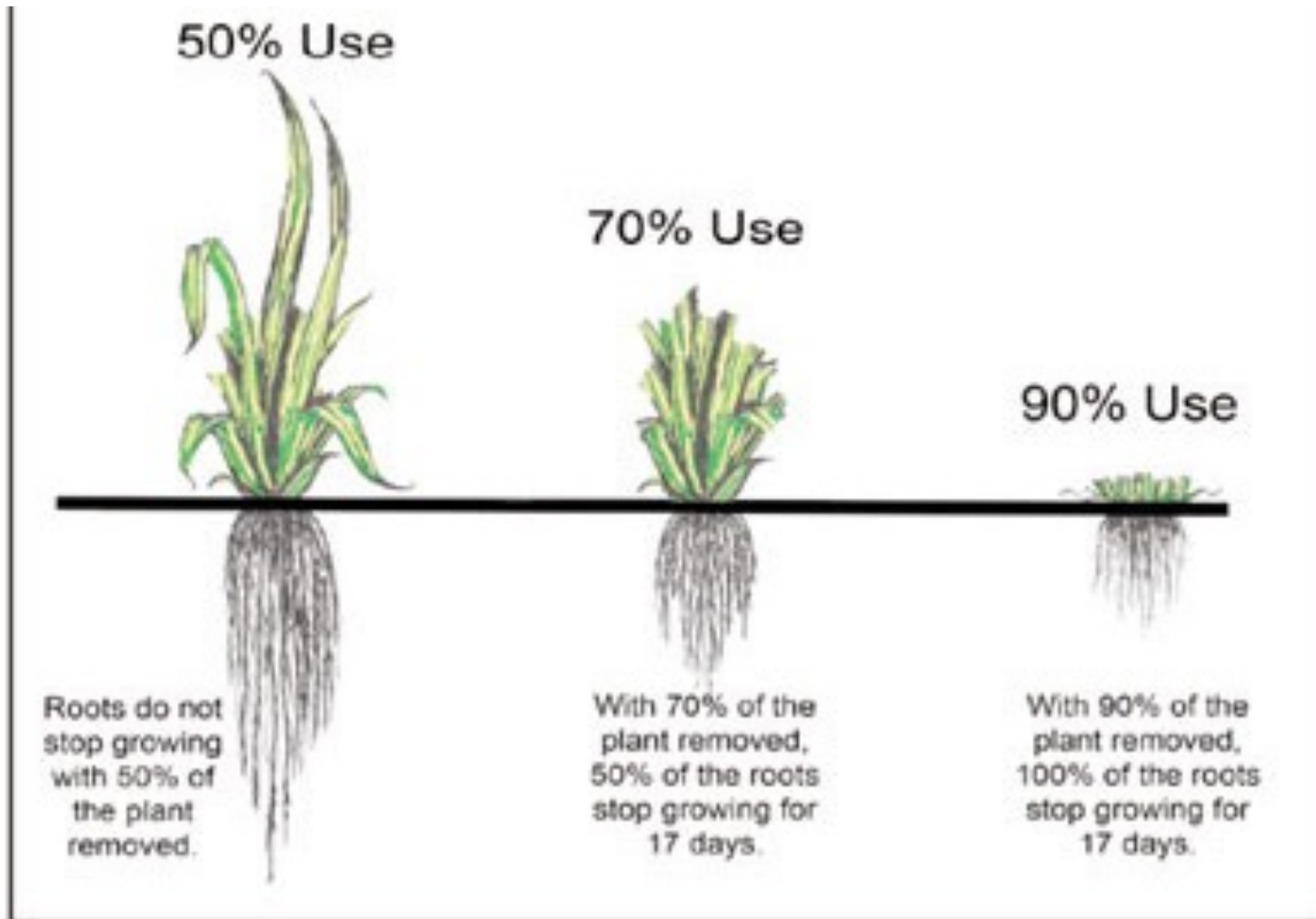
“Farming for the thinking people” Allan Nation

Kompleksisen kokonaisuuden managerointi

On helpompaa hallita monokulttuuria ja teknologiaa

Resilienssin saavuttaminen varsinkin vaihtelevissa, vaativissa olosuhteissa. Monokulttuurit menestyvät kun olosuhteet kohdallaan, teknologia hyödyllistä silloin kun se toimii.

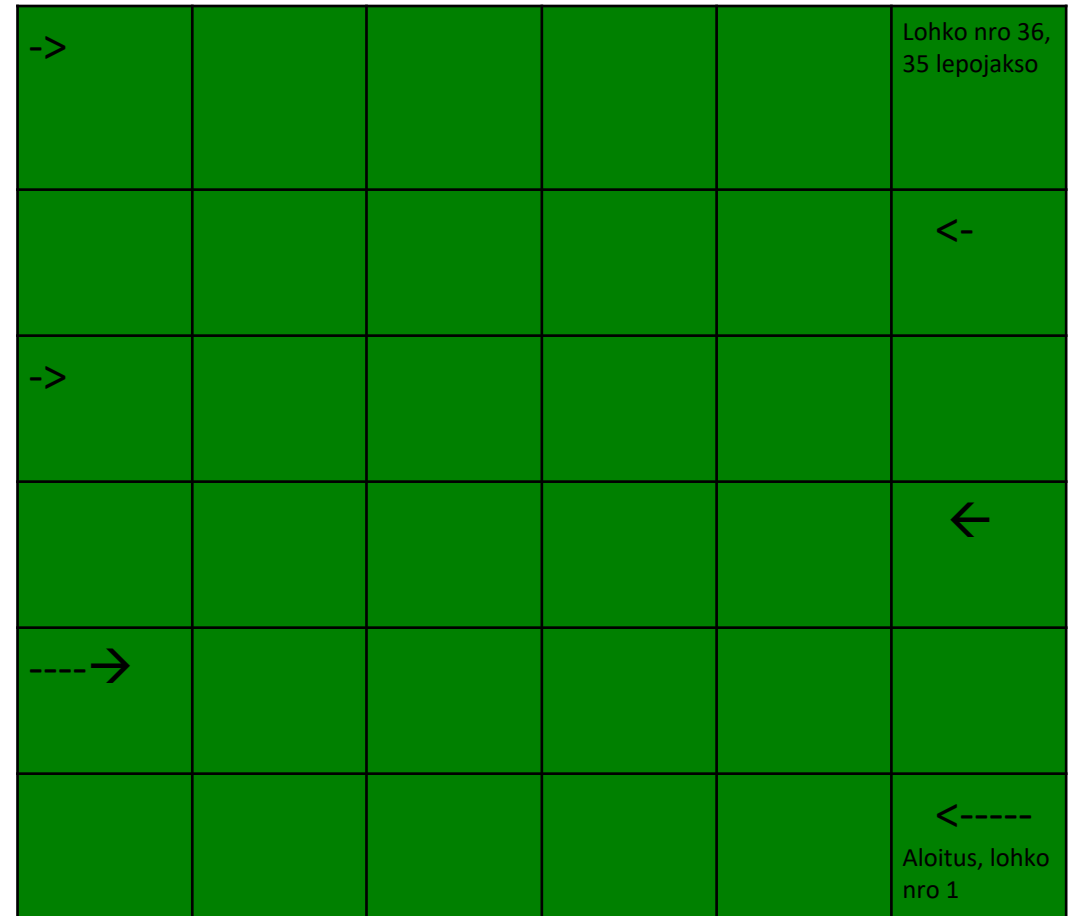
Management-osaamiseen investoiminen.

Picture: ntxe-news.com Comprehensive grazing report by Matt Machacek, Grazing Lands Conservation Initiative. Increasing sustainability and lowering supplemental feed cost

Intensiivinen rotaatiolaidunnus

- Laidunlohko jaetaan kevyillä väliaidoilla pienempiin syöttölohkoihin ja eläimet siirretään esim. 12 tunnin tai 1-2 pv välein uudelle lohkolle ja estetään pääsy jo laidunnetulle
- Kun eläimet siirretään eteenpäin, laidunnettu lohko saa tilaisuuden kasvaa rauhassa uutta kasvillisuutta
- Nopean kasvun aikaan myös eläimiä kierrätetään nopeammalla rytmillä
- Laidunnuksen loppukorkeus vaikuttaa oleellisesti tarvittavaan lepojaksen pituuteen; lyhyeksi laidunnettu tarvitsee pidemmän lepojaksen
- lepojaksen pituus vaihtelee kasvukauden ajankohdan sekä olosuhteiden mukaan (lämpötila ja kosteus). Myös maaperä, kasvillisuus ym. tekijät vaikuttavat. Paluu ensimmäiselle lohkolle 21-63 pv kuluttua.
  - nopea ruohonkasvu, suotuisat olosuhteet, tuottava laidun, ei sortumista ylilaidunnukseen – lepojaksen pituudeksi saattaa riittää 21 pv
  - voimakas kuivuus tai ylilaidunnus, lepojaksen pituus voi kasvaa 63 pv tai enemmän
- Parempi laitumen hyväksikäyttö, tasaisempi syönti (myös ei-suosikki kasvit tulevat laidunnetuiksi ja vastaavasti suosikkikasvien liikalaidunnus vähenee ja lajisto säilyy monipuolisempänä)
- Ennaltaehkäisee eroosiota ja ravinnekertymiä karjan oleskelupaikoilla
- Parantaa laitumen tuottoa ja nurmenkasvua
- Päivittäinen siirto uuteen maittavaan kasvustoon parantaa eläinten kasvutuloksia ja maidontuotantoa
- Hyvin toteutettu rotaatiolaidunnus huomioi ympäristön ja eläinten tarpeet ja ottaa muuttuvat olosuhteet huomioon laidunnuksessa (AMP Grazing - adaptive multipaddock grazing)

50% / 50% Take half – leave half: Jätä runsaasti vihreää lehtipinta-alaa yhteyttämiseen ja nopeaan uudelleenkasvuun

LOPETA YLILAIKUNNUS!

- Kasvien ravintoarvo niukkenee mitä lyhyemmäksi laidunnetaan.
- Ylilaidunnus ei paranna eläinten tuotantotuloksia.
- Loispaine kasvaa laidunnettaessa lyhyeen ja lähempänä hylkylaikkuja.
- Tarvittavan lepojaksen pituus kasvaa huomattavasti lyhyeen laidunnettaessa.

Rotaatiolaidunnus perinnebiotoopilla

- Kompleksisen kokonaisuuden yksityiskohtaista suunnittelua (monia huomioitavia/vaikuttavia tekijöitä)
- Muuttuvien säätilojen ja olosuhteiden mukaan toteuttamista
- Alueiden jakaminen kasvillisuus-tyyppien mukaan
- Laidunnuksen ajoittaminen kasvillisuustyypin ja säätilan mukaan
- Laidunnuksen mitoittaminen ja ajoittaminen kasvillisuuden ja alueen tavoitteiden mukaan (eläinpaine, laidunnusaika päivinä, laidunnuksen ajankohta kasvukaudessa)
- Laidunnuksen viivästyttäminen, tiettyjen alueiden pois rajaaminen (tavoitteena aina alueen etu, luonnon monimuotoisuuden tavoitteet, tavoiteltavan asian vahvistaminen. Tarvitaan tietoa, osaamista ja havainnointia)
- Tarvittava lepojaksen pituus vaihtelee kasvukauden aikana ja välillä (kuivuus, kosteus, lämpötila)
  - Tarvittava lepojaksen pituus vaihtelee huomattavasti laidunnus-mitan mukaan (ylilaidunnus ->pitkä lepojakso)
- Kasvilajien monipuolisuus tietenkin etu, mutta toisinaan myös vaikeuttaa suunnittelua – minkä tyyppiset kasvit laitetaan etusijalle, kun eläimet joka tapauksessa suosivat/valikoivat
- Miten voidaan huomioida kasvien lisäksi eri eliöiden kehitysvaiheet ja tarpeet osana laidunnussuunnittelua? Tiedon hankkiminen
- Ongelmakasvillisuuden kanssa työskenteleminen, esim. metsäkastikka
  - Mob grazing
- Puustoiset laidunalueet muodostavat sopivia mikroilmastoja
  - Säänsuoja
  - Eläinten hyvinvointi
  - Menestyminen ääriolosuhteissa

Mob grazing

- Laidunnusta suurella eläintiheydellä, pienellä alueella, lyhyen aikaa (esim. muutama tunti)
- Valikointi jää pois ja laidunnus tehostuu
- Se mitä ei laidunneta, tallataan maahan
- Siirtoajankohdan ajoittaminen niin että eläimet ovat sopivasti nälkäisiä
- Lisää multavuutta, torjuu tehokkaasti rikkaruohoja
- Vaatii enemmän töitä, mutta voidaan käyttää vain tarvittaessa osana laidunkiertoa ja tiettyjä kohteita
- Sopii parhaiten eläimille joiden ravitsemustarve vaatimattomampi (jos käytössä pidempään)
- Opettaa eläimiä syömään rikkaruohoja

Pienten alojen rajaaminen hetkittäin laidunnuksen ulkopuolelle (esim. tavoiteltavien ketokasvien kukinnan ajaksi, tiettyjen hyönteisten tai lintujen mukaan)

TALL GRASS GRAZING
KOKEILU 2. heinäkuuta –
kuiva kesä 2021

SUOJAPANSSARI. Parhaat palat
laidunnettu, loppu tallottu maahan

32000 kg/0,5 ha

58 pv lepojako ja uusi mehevä
kasvusto

Juomavesi

- Vesi tärkeä tekijä eläinten kasvuun, maidontuotantoon ja hyvinvointiin
- Hyvälaatuisen, helposti ulottuvilla olevan vedensaannin varmistaminen oleellisessa roolissa
- Etäisyys vesipisteelle tulisi olla enintään 250 m
- Veden tuominen paikalle vaunulla tai konteissa
- Erilaiset pumppu-systeemit
- Luonnonvesi
- Vesilinjat
- Vesi-kysymys koetaan yhtenä hankalimmista
  - Resurssit; aika, olemassaoleva /ostettava kalusto (polttoaineen kulutus, kaluston varaaminen veden siirtelyyn)
  - Alueen sijainti
  - Laitumen maastonmuodot, vesipisteen sijoittelun hankaluudet
  - Eroosio, sotkeutuminen, upottavuus, ravinnepölyt kiinteään vesipisteen läheisyydessä
  - Oma / vuokrattu – vuokrasopimuksen kesto, investointien mielekkyys

Kivennäisastian sijoittaminen vähemmän houkuttelevalle kasvillisuus-alueelle. Eläimet alkavat laiduntaa usein astian lähellä ja ensinnäkin hakeutuvat alueelle kivennäisten perässä. Myös ongelmakasvien tallominen kivennäisastian sijoittelun kautta

Tee usein laidunkävelyjä

- Laidunhavainnointi onnistuu parhaiten kävellen
- Arvioi kasvuston tiheyttä ja korkeutta
- Mitä lajeja löytyy? Palkokasvien osuus? Mitä luonnon lajeja, ”yrttejä”? Mitä rikkakasveja? Ovatko ne ongelma? Laiduntavatko eläimet rikkkasvit?
- Mitä perinnebiotooppien avainkasveja löytyy, miten laiduntamisella tuetaan niiden menetsytynistä?
- Tuntuma jalkojen alla ja käsissä; onko kasvillisuus pehmeää, sulavaa, mehukasta vai karkeaa ja kuivaa?
- Miten laiduntaminen kannattaa ajoittaa? Kuinka paljon laidunnettavaa löytyy? Kasvillisuus-erot: lohkojen rajaaminen?
- Laidunnusajan, eläinmäärän ja pinta-alan suhteuttaminen – mitä laidunnuksella tavoitellaan?
- Kuinka pitkä lepojako tarvitaan?
- Havaintojen teko laidunnuksen aikana, miten eläimet laiduntavat, mitä kasveja suositaan, laidunlohkon riittävyys suhteutettuna aikaan – siirtoajankohdan uudelleen arviointi
- Laidunsilmän kehittäminen

Eläinten siirtely ja kouluttaminen rotaatiolaidunnukseen

- Totuta eläimet sähkölankaan
- Nauha näkyy hyvin
- Siirrä eläimet ennen kuin ne ovat nälkäisiä
- Kytke siirron yhteyteen kutsuhuuto tai –ääni
- Eläimet pitävät rutiineista ja tottavat niihin nopeasti
- Rotaatiolaidunnus helpottaa eläinten käsittelyä kokonaisuutena koko vuoden ympäri eri tilanteissa; usein toistuvat siirrot, jotka kytkeytyvät johonkin palkitsevaan (=tuore ruoho), lisäävät eläinten luottamusta ihmiseen positiivisella tavalla
- Anna eläinten virrata rauhallista tahtia pitkänä jonona
- Älä pakota, älä kiirehdi, pyri luonnolliseen, luottavaiseen liikkeeseen
- Pienemmät syöttölohkot auttavat eläimiä keskittymään oleelliseen, toisin sanoen rauhoittaa eläimiä.
- Rotaatiolaidunnuksen rutiinit oppivat nopeimmin eläimet itse – se on pienin haasteista. Muutoksen kynnyks on suurin ihmiselle.

Rotaatiolaidunnuksen hankaluudet luonnonlaitumilla/perinnebiotoopeilla

- Väliaitojen veto vaihtelevassa maastossa
- Merenrannoilla vedenpinnan korkeuden muutokset
- Laitumien etäinen sijainti
  - Usein toistuvien siirtojen matkakustannus ja ajankäyttö
  - Valvontakäynnit tehtävä joka tapauksessa; kontaktin säilyttäminen eläimiin ja laiduntapahtumiin -> siirtojen rytmittäminen rutiineihin sopivaksi
  - Kerralla useamman lohkon tekeminen valmiiksi tulevia siirtoja varten
- Eläinten piiloutuminen/hajaantuminen maastoon
  - Pienemmillä lohkoilla lauman yhtenäisyys säilyy paremmin. Lisäksi useammin toistuvat siirrot luovat eläimille odotusarvon ja rutiinin

- Rotaatio-laidunnuksen avulla voidaan edistää luonnon monimuotoisuuden kehitystä kokonaisvaltaisesti ja alueen erityispiirteet huomioiden
- Rotaatiolaidunnuksen vaativinta työtä on ajattelu ja suunnittelu – itse aitojen vetäminen vähiten vaativa, “kevyin” osa
- Investoinnit tarvikkeisiin suhteellisen pienet
- Suurin muutos – ja kynnys! - on ajattelutavassa
- Jokainen tila on yksilöllinen resursseiltaan, toimintatavaltaan ja ympäristöltään
- Ei ole yhtä reseptiä joka toimii kaikille!
- Liikkeelle pienin muutoksin jotka sopivat omiin resursseihin
- Ylilaiduntamisen lopettaminen
- Tavoitteellinen ajattelu, esim. laidunkauden pidentäminen ja sen kautta saavutettavat hyödyt ja kustannussäästöt
- Ajattele vaikutuksia
  - eläinten maidontuotantoon ja kasvuun
  - maan pinnan yläpuolella ja alapuolella; juuristot, mikrobit, kasvien uudelleenkasvu
  - kasvillisuuteen ja maisemaan
  - Hyönteisiin, lintuihin, eläimiin
- Valitse tuotantoympäristöösi sopiva eläinainees
- Hyödynnä analyysejä ja teknologiaa itsellesi sopivalla tavalla
- Pysy “notkeana” ja pidä asiat yksinkertaisina – älä tee kiinteitä ratkaisuja ennen kuin olet varma
- Tee yhteistyötä monipuolisesti (tutkimus, asiantuntijat, taiteilijat, koulut, kuluttajat)
- Ympäröi itsesi positiivisilla ja kannustavilla ihmisillä
- Havainnoi, opi ja nauti työstäsi